

ใบความรู้ที่ ๗ เรื่อง สุภาชิตคำพังเพย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง วรรณกรรมคำสอน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง สำนวนไทยใจชั้นชม (๓)
รายวิชา พื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๑๔๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

สุภาชิต หมายถึง ข้อความสั้น ๆ กะทัดรัด แต่มีความหมายชัดเจนลึกซึ้ง มีคติสอนใจ หรือความจริงเกี่ยวกับความคิด และแนวปฏิบัติ ซึ่งสามารถพิสูจน์ เชื่อถือได้ เช่น

แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร	หมายถึง	การยอมแพ้ทำให้เรื่องสงบลงง่าย การไม่ยอมแพ้ทำให้เรื่องไม่สงบ
น้ำเซียวอย่าขวางเรือ	หมายถึง	อย่าขัดขวางในสิ่งที่ป็นอันตราย
ได้ทีชี้แพะไล่	หมายถึง	ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นเพลี่ยงพล้ำลง
สอนหนังสือสั่งขรราช	หมายถึง	สั่งสอนคนที่มีวิชาความรู้มากกว่า
ธรรมะย่อมชนะอธรรม	หมายถึง	ความดีย่อมชนะความชั่ว
งกกำกวมเกวียน	หมายถึง	กระทำในทางที่ไม่ดีถูกผลกระทบตาม สนอง
ปากเป็นเอกเลขเป็นโท	หมายถึง	การพูดจาและการคิดคำนวณนั้นสำคัญ

คำพังเพย มีลักษณะคล้ายสุภาชิตและเกือบเป็นสุภาชิต แต่ไม่ได้สอนใจหรือให้ความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้โดยตรง เป็นคำกล่าวที่มีลักษณะตี ชม ตักเตือน แสดงความเห็นอยู่ในตัว เช่น

ถีลอดตาข้างห่างลอดตาเส้น	หมายถึง	ดูเหมือนเป็นคนละเอียดรอบคอบแต่ ความจริงแล้วไม่ใช่ (ตำหนิ)
ตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ	หมายถึง	การลงทุนลงแรงมากแต่ได้ผลลัพธ์ไม่ คุ้มค่า (ตำหนิ)
ไก่อามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง	หมายถึง	การรู้จักแต่งตัวให้ดูดี ต้องรู้จัก ปรุงแต่ง (ชื่นชม)
ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่ ฯลฯ	หมายถึง	รู้จักพิจารณาการเลือกคู่ครอง โดยดูจากนิสัยใจคอความประพฤติของ มารดา (ตักเตือน)